

'hak-al'

2
JUNI
2001
27e JAARGANG

natuur-en vogelwacht
CULEMBORG

Contactadres:

Natuur- en Vogelwacht Culemborg,
Middelcoopstraat 1A, 4102 CE Culemborg

Bestuurssamenstelling:

Kars Veling, Akkerwinde 9,
4102 JJ Culemborg; tel.: 0345 531689.
Paul van Veen, Duizendblad 30,
4102 KP Culemborg; tel.: 0345 521953.
Frans Waroux, Moerbeiboom 45,
4101 WC Culemborg; tel.: 0345 515393.
Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 0345 514885.
Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 0345 515450.
Gerrie Monfils-Evers, 31-de Limiet 5,
4131 NR Vianen; tel.: 0347 377638.
Yme Jan Bosma, Wilgeboom 51,
4101 WK Culemborg; tel.: 0345 513008.

Clubhuis:

"De Ketelvink", voormalig "Ketelhuis" op Terweijde,
Middelcoopstraat 1A Culemborg.

Bibliotheek:

Gerrie Monfils (tel.: 0347 377638)
Boeken / verslagen in "De Ketelvink".
Geopend: vrijdag van 19.00 uur tot 19.30 uur,
uitgezonderd de maanden juli en augustus.

Lidmaatschap:

Nieuwe leden opgeven bij de penningmeester, evenals
adreswijzigingen.

Penningmeester:

Frans Waroux, Moerbeiboom 45,
4101 WC Culemborg, tel.: 0345 515393.
Gironr.: 83.31.858 t.n.v. Natuur- en Vogelwacht
Culemborg.

Contributie:

Betaling per toegezonden acceptgirokaart.
Jeugd lidmaatschap f 15,00 per jaar; volwassene,
gezins-, postlidmaatschap f 30,00 per jaar.

Redactieteam en -adressen:

Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 0345 514885.
E-mail: breun.jansen@hetnet.nl
Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg, tel.: 0345 514358.
Ellen Geleedst, Duizendblad 30
4102 KP Culemborg; tel.: 0345 521953.

Bezorgers Hak-al en convo's:

coördinatie bezorging: Loes Plaisier,
Kamperfoelie 33, 4102 JX Culemborg;
wijk 101 M. Schutte, Hoefblad 63,
4102 JS Culemborg;
wijk 102 Joost Rink, Verdijkstraat 14
4102 CL Culemborg;
wijk 103 A Karin van Elst, Boterbloem 10,
4102 KS Culemborg;
wijk 103 B W.H. van Ree, Honingklaver 10,
4102 JT Culemborg;
wijk 104 P. van Es, Kastanjeboom 6,
4101 VT Culemborg;
wijk 105 L. v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg;
wijk 106 A T. en R. Staalman, Zandstraat 19,
4101 EC Culemborg;
wijk 106 B L. van Jaarsveld, De Loentjes 20,
4101 AH Culemborg;
wijk 107, 108, Monique van Beers, Vazalishof 7,
109 4103 WC Culemborg;
wijk 110 Fam. v.d. Veen, J. v. Riebeeckstr. 52,
4105 BC Culemborg;
wijk 110 A J. en B. Vermeulen, Heinsiusstr. 44,
4105 DG Culemborg;
wijk 112, 113 W. Rubers, Joh. Frisoplaats 6A, .
4196 AC Tricht;
wijk 114 P. v.d. Feen, Slotstraat 2,
4112 JX Beusichem;

Plantenwerkgroep:

Wim Rubers, Joh. Frisoplaats 6A,
4196 AC Tricht; tel.: 0345 573354.

Knotwilgenwerkgroep:

Wim Smits, Hoogeinde 8,
4111 LL Zoelmond; tel.: 0345 501671.
Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 0345 514358.

Paddenwerkgroep:

Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 0345 514358.

Zoogdierenwerkgroep:

JanDirk Buizer, Hoefblad 38,
4102 JR Culemborg; tel.: 0345 531715

Vogelwerkgroep:

Jouke Altenburg, Kamperfoelie 33,
4102 JX Culemborg; tel.: 0345 519847.

Insectenwerkgroep:

Annte van Berkel, Akkerwinde 9,
4102 JJ Culemborg; tel.: 0345 531689.

Werkgroep Natuurfotografie:

Henk Vennix, Pastoriestraat 39
5241 TH Rosmalen; tel.: 073 5212903.

Werkgroep Wintervoeding Vogels:

Ruud Post, Linnaeuslaan 61,
4102 LG Culemborg; tel.: 0345 530135.

Inleveren waarnemingen:

Jouke Altenburg, Kamperfoelie 33,
4102 JX Culemborg; email: altpla5@freeler.nl
of de speciale bak in "De Ketelvink"

Begeleiding jeugdgroepen:

Gerrie Monfils-Evers, 31-de Limiet 5,
4131 NR Vianen; tel.: 0347 377638.

Nestkasten-coördinatie:

Ruud Post, Linnaeuslaan 61,
4102 LG Culemborg; tel.: 0345 530135.

Kampen, lezingen, dia-avonden en cursussen:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 0345 515450.

"Het Vogeljaar":

Jaarabonnement door overschrijving van f 26,50 op
de girorekening van de N.V.W.C., met vermelding
van: "Het Vogeljaar".

Verbandtas en -trommel:

Voor alle activiteiten is een verbandtas en -trommel
aanwezig in "De Ketelvink". Aanvullingen z.s.m. na
gebruik doorgeven aan de beheerder:

Ellen Geleedst, Duizendblad 30
4102 KP Culemborg; tel.: 0345 521953.

*****

CONTACT-ADRESSEN:**Vogelbeschermingsconsulent:**

Stijn Brand, Bachlaan 13,
4102 BP Culemborg; tel.: 0345 516038.

Asielhouders:

't Klaphek, 3401 RZ IJsselstein;
Dhr. R. Weiters; tel.: 030 6063335

DIVERSE NATUURORGANISATIES:

Milieu: alarmnummer luchtverontreiniging:
tel.: 026 4452220.

Veldpolitie:

Den Hartog: tel.: 0343 551558 (Werkhoven)
Vrieling: tel.: 0343 561675 (Cothen)
Meldkamer: tel.: 030 6924824 (Zeist)

Gemeentepolitie Culemborg:

A.J.A. Helmond, Boerenstraat 11,
Culemborg; tel.: 0345 477777.

Vereniging Milieudefensie:

Tweede Weteringplantsoen 9, 1017 ZD A'dam.

Gelderse Milieudefensie:

Jansbuitensingel 14, 6811 AB Arnhem;
tel.: 026 3515069.

Milieuwerkgroep "Noordwest-Betuwe":

Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 0345 514358.

Werkgroep Milieu Geldermalsen:

Henk ten Berge, Twee Morgen 16, 4196 JT Tricht
tel.: 0345 573974.

Milieuwerkgroep Buren:

Goof den Hartogh, Kloosterlaan 15,
4111 LG Zoelmond; tel.: 0345 502061

Staatsbosbeheer regio Betuwe:

Beheerseenheid De Linge, Veerstraat 16,
4181 AG Waardenburg; tel.: 0418 592411.

Vogelbescherming:

Driebergseweg 16 C, Zeist, tel.: 030 6937700;
vogelinformatiecentrum: 030 6937777;
ledenservice: 030 6937744.

Stichting Het Geldersch Landschap:

Zypendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem,
tel.: 026 4420944.

I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie:

Plantage Middenlaan 2C, 1000 HC Amsterdam,
tel.: 020 6228115.

**I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie,
afd. Tiel en omstreken:**

Praam 16, 4002 GE Tiel.

Stichting Natuur en Milieu:

Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht,
tel.: 030 2331328.

Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten:

Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland;
tel.: 035 6559911.

Wereld Natuur Fonds Nederland:

Postbus 7, 3700 AA Zeist; tel.: 030 6937333.

**Wereld Natuur Fonds Nederland, regio West-
Betuwe:**

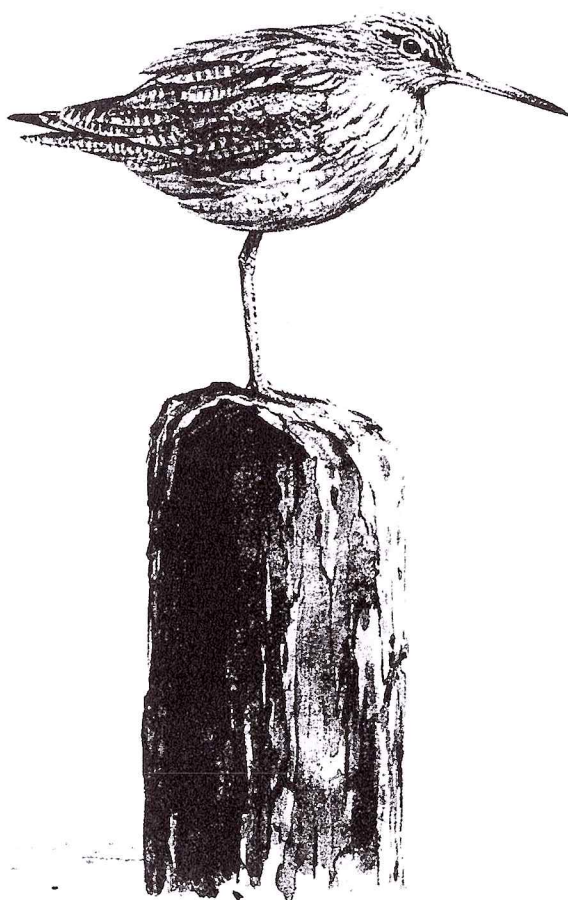
secretariaatsadres:
G.J. van Kessel-Heuff, Binnenstr. 3,
4117 GR Erichem; (Pandawinkel), tel.: 0344 571637

Greenpeace Nederland:

Postbus 11026, 1001 GA Amsterdam.
Damrak 83-II, 1012 LN Amsterdam;
tel: 020 6236545 / 6231843.

VOORWOORD VAN DE REDACTIE

- pag. 4 - *Van de leesplank, maart/april 2001*
- pag. 6 - *Oproep: Dierenambulance Vianen en omstreken*
- pag. 7 - *Excursieverslag; ganzen kijken in Zeeland*
- pag. 9 - *Van de leesplank april/mei 2001*
- pag. 11 - *Het verhaal van de eerste Groene Big Day Culemborg*
- pag. 14 - *Wandelen tussen de rietzangers en kleine karekieten; verslag van de avondexcursie op 9 juni jl. naar het Zouwegebied*
- pag. 16 - *De NVWC in vogelvlucht, mededelingen vanuit de vereniging*
- pag. 17 - *Excursie- en Activiteitenprogramma*

Tureluur (gewassen inkt)

Beste mensen,

Voor u ligt het zomernummer van de Hak-al. Hierin vindt u verslagen van excursies van een barre winterdag tot een mooie zomeravond. Zo kunnen we het afgelopen seizoen nog eens beleven. In de tussenliggende periode is ook het hemelvaartskamp geweest, naar Noord-Brabant. Daarover kunt u in ons volgende nummer lezen.

In dit nummer vindt u ook twee maal een aflevering van de rubriek "Van de leesplank". Zodat u ook weer op de hoogte bent van "natuurnieuwtjes". Deze staan ook in onze eigen mededelingenrubriek "De NVWC in vogelvlucht".

Kort voor het verschijnen van dit nummer kregen we nog enkele heugelijke berichten. We hebben weer subsidie gekregen van SLG en de Gemeente Culemborg voor het wilgen knotten. Ook door de Stichting Zomerfeesten is de aangevraagde subsidie voor tentoonstellingspanelen toegezegd.

Tot slot willen we melden, dat de NVWC nog steeds betrokken is bij de ontwikkelingen in de uiterwaarden. Op 21 juni is de officiële ingebruikname geweest van de vernieuwde uiterwaarden.

Recreatie en natuurontwikkeling moeten samen kunnen gaan, maar daar zijn wel goede beheersmaatregelen voor nodig. We houden u op de hoogte!

Veel leesplezier en denk aan het inleveren van copy. Voor de nieuwe Hak-al graag voor half september en dat is eerder dan u denkt!

Groeten van de redactie.

7 Tijdschriften, 1 nieuwsbrief en 2 verslagen, dat is de oogst van de ontvangen drukwerken in deze periode. De tijdschriften zijn:

- *Boomblad -Alterra (Tijdschrift van toegepast onderzoek in de Groene Ruimte)- jrg 13 nr 1 (februari 2001)*
- *De Kruisbek -Vogelwacht Utrecht- jrg 44 nr 1 (februari 2001)*
- *Lutra -Vereniging Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming- jrg 42 nr 1 (december 2000)*
- *Van Nature -Vereniging Natuurmonumenten- jrg 11 nr 2 (februari 2001)*
- *Natuur en Milieu -Stichting Natuur en Milieu- jrg 25 nr 3 (maart 2001)*
- *Vogelnieuws - jrg 14 nr 1*
- *Vogels -Vogelbescherming Nederland- jrg 21 nr 2 (maart/april 2001)*

- *De Nieuwsbrief is:*

NVL Nieuwsbrief -Mededelingenorgaan van de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie- jrg 5 nr 1 (februari 2001)

De verslagen zijn:

Vogeltrek in weer en wind, WorldBirdWatch 1999, een uitgave van Vogelbescherming Nederland

Jaaroverzicht 2000, "Waarden vol vogels", e-mailservice met vogelnieuws uit Westelijk Utrecht, Oostelijk Zuid Holland en de omgeving van Culemborg, jrg 2

In Boomblad staat een interessant artikel over de herinrichting van de rivieren; m.a.w. de natuurontwikkeling die op het ogenblik in volle gang is. Het artikel bespreekt een rapport van G.J. Maas (toeval?) die onderzoek deed naar verschillende rivieren vanuit historisch-geomorfologisch perspectief. Deze mondvul wil niets anders zeggen dan dat de auteur aan de hand van historische kaarten aantoont dat er landschappelijk grote verschillen bestonden tussen de verschillende riviertrajecten. Het rapport pleit er dan ook voor om deze verschillen niet te veronachtzamen als men in het riviereengebied aan natuurontwikkeling gaat doen. Er vanuit gaande dat overall een model van ontwikkeling moet worden toegepast zal leiden tot een uniformiteit die ongewenst is (blz. 4 t/m 7). Roofvogelvervolging is – helaas- nog steeds actueel. Iedere vogelvereniging zal daar alert op moeten blijven. De werkgroep Roofvogel van Nederland heeft een boekje uitgegeven met de titel "Herkenning en opsporing van roofvogelvervolging". Op blz. 14 wordt dit boekje besproken en tevens staat vermeld waar en hoe deze uitgaven te bestellen is.

De Kruisbek komt met een themanummer over agrarisch natuurbeheer. Binnen dit kader is er speciale aandacht voor weidevogelbeheer,

soortbescherming van uilen en zwaluwen, muizen-beheer t.b.v. de Kerkuil, kansen voor Paapjes en Roodborsttapuiten. Verder o.m. een interessant interview met een agrariër en een overzicht van het beheersplan Provincie Utrecht. Het nummer eindigt met korte verslagen van de 7 afdelingen en de 3 werkgroepen van hun activiteiten en wel en wee in het jaar 2000.

Lutra verschijnt met een "pil" van zo'n 170 bladzijden geheel gewijd aan de Boommarter. In ons land bestaat een werkgroep Boommarter die de afgelopen jaren heel wat activiteiten heeft ontplooid. Deze liggen op het gebied van inventarisatie, ecologisch onderzoek, uitwisseling van kennis, voorlichting en het ontwikkelen van een soortbeschermingsplan. Uit de vele artikelen die in dit nummer zijn opgenomen stip ik de volgende punten aan:

- Tussen 1989 en 1999 wordt de populatie van de Boommarter in Nederland op zo'n 300 individuen geschat.
- Er zijn in ons land 3 gebieden waar het merendeel van de populatie is geconcentreerd, te weten de Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug en het Fries-Drentse Woud.

- Uitwisseling tussen de populaties komt voor en is het meest frequent tussen die van de Veluwe en de Heuvelrug.
- De meeste nesten worden gevonden in oude spechtengaten van de Zwarte en de Groene specht.
- In veel gevallen verplaatst een wijfje haar jongen naar een andere nestplaats. Dit gebeurt het vaakst als het nest aanvankelijk in een beuk is begonnen. De gladde stam van de beuk betekent voor de jongen die het nest gaan verlaten een verhoogd risico op ongevallen. In alle gevallen, waar de verplaatsing is geconstateerd, verhuist het wijfje haar gezin naar een boom met een ruwere schors (Eik, Larijs)
- Als dagrustplaats gebruiken Boommarters allerlei soorten onderkomens, bijv. vogelnesten, holen en nesten van zoogdieren, natuurlijke boomholten, boomvorken en nestkasten.
- Sinds de sluiting van de jacht op de Boommarter in 1947 blijkt het verkeer de belangrijkste bedreiging voor deze soort in Nederland te zijn. Sinds 1982 is het aantal meldingen van verkeersslachtoffers toegenomen van 3 tot 38 (!) per jaar.

Uit Natuur en Milieu een paar opmerkelijke berichten (zie blz. 7 van dit blad):

- Nederland scoorde de 12de plaats op een internationale duurzaamheidstest. Voor deze test werden 22 criteria op 122 landen toegepast. De maximale score van 100 werd door Finland met 80,5 het dichtst benaderd. Nederland kwam, zoals gezegd, op een 12de plaats met 66,0. Onze zuiderburen sloegen een veel slechter figuur. Met hun score van 44,1 stonden zij op de 79ste plaats.
- Uit een onderzoek in Groot-Brittannië is gebleken dat luchtvervuiling een veel grotere doodsoorzaak is dan een verkeersongeval. Jaarlijks sterven tussen de 12.700 en 19.500 mensen een voortijdige dood als gevolg van luchtverontreiniging. Dat is ongeveer 6x zoveel als er in het verkeer omkomen.

Van Nature meldt ondermeer dat de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening (van minister Pronk) voor de natuur in Nederland te weinig beslissingen bevat. Natuurbeschermende instanties zijn teleurgesteld over de vaagheid waarmee ruimtelijke problemen worden opgelost. Verder nog lezenswaardig nieuws over vlinders en libellen.

Vogelnieuws is geheel gewijd aan de Ooievaar. Het geeft de stand van zaken van de Nederlandse broedvogels en de wereldpopulatie. Er is veel positief nieuws te melden. In ons land zijn er

momenteel 380 vrijvliegend broedparen. Niet alle paren zijn echter succesvol. De meest succesrijke broedparen bevinden zich in het westelijke rivierengebied en het grensgebied tussen Overijssel en Drente (met name het Reestdal). Het grootste gevaar op de trek vormen de hoogspanningskabels waar tegen zich elk jaar talrijke, vooral eerstejaars vogels doodvliegen. Voor een voortdurend broedsucces in Nederland is de voedselvoorziening van belang. Suggesties hoe deze te verbeteren worden gedaan. Tot slot wordt nog ingegaan op de Zwarte ooievaar. Wanneer en waar zal deze soort, die zich ook in Europa uitbreidt, in ons land gaan broeden? De auteur gokt op Zuid Limburg omdat er in de Ardennen inmiddels enige paren broeden. Het voorkeursbiotoop is hier bebost heuvelland in de nabijheid van forellenkwekerijen.

Vogels biedt weer voor elk wat wils. Het artikel over de verrassende terugkeer van de Kwartelkoning lijkt mij ook voor de leden van onze vereniging interessant omdat blijkt dat natuurontwikkeling in de uiterwaarden voor deze soort goed uitpakt.

Voer voor de detectives draagt Hanno van der Meulen aan in de Libellennieuwsbrief. Hij ontdekte in de omgeving van Lochem 5 verschillende soorten exotische libellen. Hij beschrijft de soorten maar heeft ze tot nu toe nog niet kunnen determineren: Hij vermoedt dat er in de buurt een kweker van exotische insecten woont. Ook deze veronderstelde persoon heeft hij nog niet opgespoord. Spannend dus allemaal.

Het verslag “Vogeltrek in weer en wind” doet verslag van de waarneming tijdens de internationale World Birdwatch-dag in 1999. Deze dag vond toen plaats op 2 oktober van dat jaar. Op 71 waarnemingspunten werden alle overvliegende vogels genoteerd. Ondanks de zeer ongunstige weersomstandigheden (veel regen en wind) werden er in totaal ruim 90.000 vogels geteld. Bijna de helft hiervan waren spreeuwen. Op grote afstand volgden Kievit met 6.300 en houtduif met 5.92 exemplaren. Ondanks het slechte weer trokken er naar verhouding veel zwaluwen. Het verslag bespreekt de 20 talrijkste soorten en daarbij staan ook in 3 dimensionaal perspectief weergegeven diagrammen die laten zien hoeveel vogels van elke besproken soort er op elke telpost per geteld kwartier zijn waargenomen.

Het jaaroverzicht 2000 “Waarden vol vogels” geeft voor alle 52 weken van het jaar de belangrijkste waarnemingen in het besproken gebied. Al met al een boeiend en prettig leesbaar verslag. Iedere week wordt er bijv. een “soort van de week” uitgekozen,

zijnde de meest spectaculaire waarneming van de betreffende week. Ook Culemborg heeft hieraan bijgedragen zoals blijkt de volgende voorbeelden:

- week 15 eens strandplevier in de Baarsemwaard
- week 17 een Baltische mantelmeeuw in de Steenwaard
- week 18 een Terekrutter in de Steenwaard
- week 32 4 Morinelplevieren over de trektelpost in de Redichemse Waard

Dit is maar een greep(je) uit de onvoorstelbare hoeveelheid waarnemingen van 239 soorten en 22 exoten die door een groot aantal enthousiaste vogelaars (waaronder ook leden van onze eigen vereniging) zijn bijeengebracht.

Tot zover weer de portie van deze periode. De tijdschriften liggen weer ter inzage in de daarvoor bestemde steekbak. De beide verslagen zijn in het boekenbestand van de bibliotheek opgenomen.

OPROEP: Dierenambulance Vianen en omstreken

De dierenambulance werkt sinds enkele maanden nauw samen met de NVWC en de gemeente Culemborg voor gecoördineerde dieren opvang.

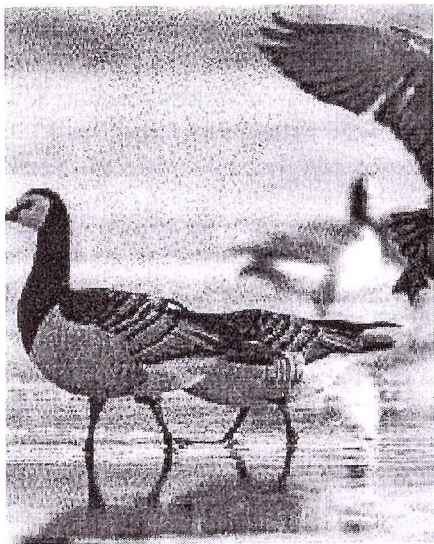
Voor ondersteuning is de dierenambulance Vianen en omstreken op zoek naar vrijwilligers! Vooral chauffeurs (vutters, WAO' s en andere gemotiveerde belangstellenden), die dieren in nood willen helpen. Deze mensen kunnen het informatienummer van de dierenambulance bellen: 06-51 11 14 13.

Een paar uur is al heel welkom.

Vragen naar:
Tini de Bis

Excursieverslag; Ganzen kijken in Zeeland

Onverwachts groen waren de eilanden van Zuid-Holland op het moment dat de groep arriveerde. Niet voor te stellen, omdat bij het vertrek juist, Culemborg zo gehuld was in een dik pak sneeuw. Het resultaat van een nachtje sneeuwen. Wat voor velen een reden werd om maar af te zien van de excursie "ganzen" kijken op 3 februari jl.. De organisatie stond op de vooravond dus voor een dilemma, laten we het doorgaan of niet. Afwachten, immers de

weersverwachtingen vermeldde wel dat er sneeuw zou vallen maar niet in Zeeland en bovendien einde van de dag werd er regen dus dooi voorspeld. Dus toen de eersten zich bij de Ketelvink hadden gemeld werd het tijd om de knoop door te hakken. Het had toch behoorlijk gesneeuwd. Hoe zou het zijn in Zeeland? Er werd besloten om wel naar Zeeland te gaan, immers ganzen zijn eenmaal wintergasten en wij waren nu toch al uit bed. Dus op weg naar het eerste rendez-vous, de polder "Het Oudeland van Strijen". De oudste polder van de Hoekse Waard, aangelegd in 1422.

Met de eerste kop dampende koffie in de hand werden de eerste indrukken van de polder langzaam in ons opgenomen. Groene weilanden met een wat beneveld aangezicht door de zachte motregen. Grote groepen kolganzen en brandganzen was het eerste dat we zagen. Grazende ganzen nog geen 25 meter van ons vandaan. In de lucht het onafgebroken geluid van voorbij trekkende kolganzen waarbij de soortgenoten beneden stereotype antwoord gaven. Meer geluiden drongen door nu wij meer gewend raakte aan het geluid van de

kolganzen. Smienten vliegen luid fluitend op, het geïrriteerde geluid van twee blauwe reigers. De reiger probeerde zijn soortgenoot duidelijk te maken dat zij of hij maar elders een visplaatje moest gaan zoeken. En een groep brandganzen, met hun kenmerkende "blaffende" stemgeluid.

De (Nederlandse) brandgans komt uit Nova Zembla alwaar zij hun broedgebied hebben. 70 tot 80% brandganzen van de totale wereldpopulatie overwinteren in Nederland.

Opmerkelijk veel buizerden. Op elk hekje in het landschap werd er een buizerd gezien binnen in een straal van nog geen kilometer.

De rit door het polderlandschap werd voortgezet. Naar mate de rit door de polder voortduurde werd ik mij van een feit bewust. Nog nooit had ik eerder zoveel (grote) groepen brandganzen op één dag gezien. Zowat op elk nieuw perceel wel een andere groep. Het gezamenlijk begrazen heeft voordelen. De grasmat wordt langer geschikt gehouden voor de groep. Per individu hoeft er minder tijd aan het uitkijken naar predatoren te worden besteed. En komt een predator ten tonele, is de kans aanwezig dat deze net een ander grijpt (swamping the predator).

De ganzen werden gelaten voor wat ze waren. De excursie werd voortgezet naar de Korendijksche slikken. Graslanden aan het Haringvliet. Het gebied stond tot 1970 nog onder invloed van eb en vloed.

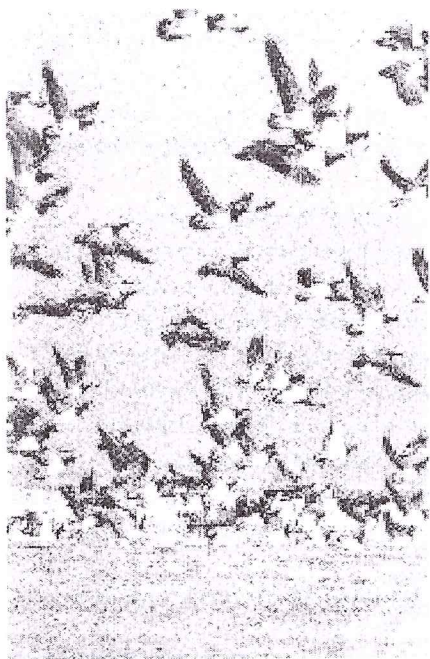
De slikken hadden een lege aanblik. Een groepje boerenganzen grazend aan de dijk, wat kuifeenden en smienten in de sloot. "Nee, dan had je van de week moeten komen" begon een locale postbode. Toen zat hier het hele gebied vol met beesten. Normaal barst het hier van ganzen maar vandaag is het leeg. Toen een nuchtere excursieleider opmerkte dat we aan dat gegeven niet veel hadden, omdat het nu om dit moment gaat, besloot de postbode zijn route verder af te maken.

Geconstateerd werd dat je je op deze manier niet echt populair maakt onder de postbodes. Dat is slecht voor de bezorging van je poststukken. Nu maar hopen voor de excursieleider dat de postbode geen overplaatsing naar Culemborg heeft aangevraagd.

Verder naar het havenplaatsje Den Bommel aan het Haringvliet. Persoonlijk goede herinneringen aan deze locatie door het zien van een dwerggans. Maar ook hier viel er weinig te beleven. Wat wulpen, scholeksters, smienten en wilde eenden werd de aanblik. Besloten werd er om maar snel door te rijden. Net het dorp uit graasde er een grote groep brandganzen. In de auto werd er nog een opmerking gemaakt. "Wanneer

je een groep ziet als deze moet je alert kijken. Er is altijd een mogelijkheid voor iets bijzonders". Nauwelijks later of Jan riep enthousiast "een roodhalsgans!" De zwarte kop en rode hals werden waargenomen. De auto voor ons

ook want daar kwam Theo al glunderend onze kant op of wij "hem" hadden gezien. De roodhalsgans heeft een kleine snavel met een opvallende pikfrequentie. Het bleek een geringd exemplaar te zijn. Door zijn drie vleugelstrepen is het een volwassen exemplaar. Roodhalsganzen broeden in de toendra's van Rusland tot aan het Tayyr-schiereiland en overwinteren in Roemenië en Bulgarije. Ieder jaar trekken er wel een paar roodhalsganzen mee met kol-, brand- of rotgans. De excursiegroep kwam in verwarring bij een melding van een tweede roodhalsgans. Wel of niet? Het blijkt verbazend moeilijk om een roodhalsgans, ondanks de rode hals, uit een brandgangsgroep te ontdekken. Dat komt mede door zijn grote. Het duurde, maar uiteindelijk bracht een uitsluitende waarneming de uitkomst. Met dit als hoogtepunt wordt de eenzame grauwe gans nauwelijks door de aanwezige (nog) gade geslagen. Jammer, want ze was een prachtig exemplaar.

Op naar de haven van Stellendam. Nog vol van de roodhalsgans nam ik niet echt geconcentreerd deel aan het verkeer. En zo gebeurde het mij dat ik midden Melisand spontaan achter een verkeerde rode auto reed. Nu heeft Stellendam een binnen en een buitenhaven. Deze chauffeur koos voor de buitenhaven. Die andere chauffeur van de goede rode auto koos dus juist die andere. Nu is het gebruik van de mobiele telefonie toegenomen. Dus zo ook binnen de NVWC. Zie hiervoor het verslag van Jan-Dirk; een impressie over roofvogeltelling. Maar wat achteraf wel handig kan zijn is het weten van elkaars nummer. Dit scheelt een gecompliceerde communicatie keten. Uiteindelijk is het contact toch tot stand gekomen zodat het duidelijk werd wie zich waar bevond. In de buitenhaven werden naast zilvermeeuw en grote mantelmeeuw, wat aalscholvers en een vijftal brilduikers gezien. De binnenhaven meldde middelste zaagbekken.

De tijd begon te dringen. Ter afsluiting een bezoekje aan de Haringvlietdam, wat een groep jagende aalscholvers opleverde. Sommige aalscholvers hadden al hun opvallende broedvlek. Een mooi gezicht om zo'n groep eendrachtig te zien samenwerken om de vis in het nauw te drijven. Aan de andere kant zwom een brilduiker en een grote zaakbek. Een groep kokmeeuwen probeerde de aandacht te trekken maar dit is een meeuwensoort die de doorgewinterde NVWC'er niet echt meer kan boeien.

Maar toch; nu al een kokmeeuw in zomerkleed.

Over de groene eilanden van Zuid-Holland op weg naar Culemborg met de vele groepen brandganzen en de twee roodhalsganzen in onze gedachten. Bijna jaarlijks keren wij hier terug zoals vele andere wintergasten. Ieder jaar onder ander omstandigheden met ieder jaar weer bijzondere waarnemingen. Wat zal volgend jaar ons brengen.

februari 2001

Ruud Post

Soorten lijst

Het Ouderland van Strijen

Kolganzen;	2.300 ex
Brandgans;	1.952 ex
Buizerd;	6 ex
Knobbelzwaan;	2 ex (dood)
Kramsvogel;	3 ex

Korendijkse slikken

Grauwe gans;	11 ex
Brandgans;	2.952 ex
Canadese gans;	1 ex
Buizerd;	1 ex
Kuifeend;	5 ex
Wilde eend;	16 ex
Smienten;	9 ex
Zwarte kraai;	1 ex
Kolgans;	9 ex

Den Bommel

Kuifeend;	4 ex
Nijlgans;	1 ex
Scholekster;	20 ex
Brandgans;	53 ex
Wintertalling;	8 ex
Bergeend;	2 ex
Boerengans;	1 ex
Brandgans;	1 ex (geringd 07WG)
Brandgans;	1 ex (geringd GJ3 aluminium)
Brandgans;	2.600 ex
Roodhalsgans;	1 ex (geringd rechts, geel-bandje)
Roodhalsgans;	1 ex
Graspieper;	3 ex
Grauwe gans;	3 ex
Wilde eenden	8 ex

Smienten; 4 ex
Wulp; 2 ex

Steike Gors

Brandgans; 28 ex
Wulp; 65 ex
Gauwe gans; 24 ex
Kolgans; 2 ex
Bruine kiekendief; 1 ex (vrouwetje)

Scheelhoek

Gauwe gans; 186 ex
Kolgans; 1 ex

Stellendam (binnenhaven)

Middelste zaagbek; 4 ex

Stellendam (buitenhaven)

Brilduiker; 5 ex
Steltloper; 2 ex
Grote mantelmeeuw; 3 ex
Kokmeeuw; 5 ex
Zilvermeeuw; 6 ex
Aalscholver; 8 ex
Fuut; 2 ex

Sluizen Haringvlietdam

Kokmeeuw; 15 ex
Aalscholvers; 180 ex
Brilduiker; 1 ex
Grote zaagbek; 1 ex

februari 2001

Theo Boudewijn

Deze keer bespreek ik weer de belangrijkste en meest interessante artikelen uit de volgende tijdschriften:

- *Argus -de Faunabescherming- jrg 20 nr 1 (april 2001)*
- *Blad -IVN Tiel- jrg 13 nr 1 (voorjaar 2001)*
- *Gelders Landschap - jrg 23 nr 1 (lente 2000)*
- *Knipselkrant -de Faunabescherming- jrg 25 nr 1 (maart 2001)*
- *De Levende Natuur - jrg 102 nr 2 (maart 2001)*
- *Van Nature -Vereniging Natuurmonumenten- jrg 11 nr 3 (maart 2001)*
- *Natuur en Milieu -Stichting Natuur en Milieu- jrg 25 nr 4 (april 2001)*
- *Zoogdier -Vereniging Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming- jrg 12 nr 1 (maart 2001)*
- *En dan nog het Jaarboek 2000 van de laatst genoemde vereniging.*

In Argus wordt bekend gemaakt wie de Mea Maxima Culpa-trofee heeft gewonnen. Zoals in één van mijn vorige besprekingen in deze rubriek reeds is vermeld is deze trofee beschikbaar gesteld door Faunabescherming. Met deze trofee zou het meest inventieve plan dat beoogt een eind te maken aan de drijfjacht op wilde zwijnen in de Kroondomeinen worden bekroond. De jury kende een gedeelde trofee

toe aan de indieners van het idee om kinderen tekening te laten maken en die op te sturen naar de Koningin en aan de indieners van het idee om stickers met de tekst "Stop de Koninklijke drijfjacht" of "Trix, Trix, Trix, de drijfjacht is niks" in omloop te brengen. Het volledige verslag van de jurybeslissing is te lezen op pg. 6 t/m 9.

Kroondomeinen, of liever de beheerders van dit gebied, worden flink op de hak genomen in het artikel "De Willekeur regeert op het Kroondomein". Tegen iedereen die wordt verdacht van ter plekke actie te voeren tegen de gewraakte Koninklijke drijfjachten wordt zeer autoritair en zelfs intimiderend opgetreden door de jachtopzieners. Een ander artikel is ook heel interessant, namelijk "Omgang met verwilderde en voor verwilderding uitgezette dieren". Met name de passages gewijd aan de grote grazers zijn relevant voor ons gebied.

Het grootste deel van het Blad is ingeruimd voor het jaarverslag over 2000 van het I.V.N., afdeling Tiel en omstreken.

Gelders Landschap pronkt weer met bijzonder mooie foto's van o.a. landschappen, kastelen en orchideeën. Over deze orchideeën schrijft Hans Dekker –co-auteur van het standaardwerk "De orchideeën van Nederland"– een artikel dat echter zoals vrijwel alle artikelen in dit ledentijdschrift zich richt tot volslagen leken op botanisch gebied. Helaas vertelt dit artikel niet wat Het Geldersch Landschap op haar terreinen doet om de orchideeënstand zowel kwantitatief als kwalitatief te bevorderen.

Blijkens talrijke krantenknipsels in de Knipselkrant heeft de boerenstand in Nederland veel te lijden van de "ganzenplaag" die nu niet meer met het geweer mag worden bestreden. Het gemor van veel boeren over de vossen, kraaien, ganzen en roofvogels die hun gewassen bedreigen en alle kuikens opeten vindt helaas niet alleen een gewillig oor van de jagers maar ook van een aantal gedeputeerden in de Provinciale Staten.

Nummer 2 van de Levende Natuur is een speciaal nummer met als onderwerp de Schelde. Deze derde grote rivier, naast de Rijn en de Maas, die de Nederlandse Delta mede gevormd heeft, verdient terecht de aandacht. De rivier wordt intensief gebruikt en helaas nog veel misbruikt. Tegelijkertijd liggen hier prachtige overgangsgebieden tussen zout en zoet die aan de werking van de getijden zijn onderworpen. Met veel kaartjes, tabellen en verhelderende foto's worden de natuurwetenschappelijke waarden aangetoond. Besproken worden achtereenvolgens: landschap en ecosysteem, biodiversiteit, bescherming en beheer en toekomstvisie. Inmiddels werken Nederland en België nauw samen om deze rivier zoveel mogelijk van haar natuurlijke rijkdom terug te geven.

Brandend vee is de titel van het belangrijkste artikel in Natuur en Milieu. Hierin wordt ingegaan op de zoveelste crisis in de landbouw, de MKZ-plaag. De conclusie is:

"De surrealistische brandstapels in Engeland symboliseren het failliet van de geïndustrialiseerde landbouw. Maar uit de as herrijst een feniks: de multifunctionele landbouw."

Zo is het maar net en nu zijn de beleidsmaker aan zet.

Van Nature: Natuurmonumenten zet zich samen met een groot aantal (8) landelijke natuur-, milieu-recreatieorganisaties in voor meer en betere natuur in Nederland onder het motto Nederland Natúúrlijk. Als we doorgaan zoals in de afgelopen tien jaar raken we steeds verder achterop en wonen we straks in een onleefbaar land. Als voorbeeld van het tekortschieten van het overheidsbeleid is de mededeling op de laatste bladzijde illustratief. Slechts 1.700 hectare grond heeft Natuurmonumenten in 2000 verworven. Om op de tijd de Ecologische Hoofdstructuur (E.H.S.) te kunnen verwezenlijken had dit minstens 800 hectare meer moeten zijn.

Hamsters en Vleermuizen spelen de hoofdrol in het onderhavige nummer van Zoogdier. Enkele opvallende gegevens:

Laanbomen zijn voor vleermuizen van groot belang.

Hamsters fokken is nachtbraken.

Hamsterharen zijn een bron van informatie.

Hoe verzamel je haren van hamsters zonder de dieren te verstoren? Met een haarval. Hoe die er uit ziet en hoe die werkt wordt in Zoogdier beschreven.

In een bunker in de duinen bij Den Haag is de eerste Vale Vleermuis van Zuid Holland gevonden (De Vale vleermuis is de grootste vleermuisensoort in Nederland; spanwijdte van 35 à 43 cm).

Nog een eersteling, namelijk een Das. In de buurt van Lelystad is de eerste bewoonde dassenburcht van Flevoland ontdekt.

Het Jaarboek 2000 van de Vereniging voor Zoogdierkunde en –bescherming bevat alles wat men van een jaarverslag mag verwachten. Iedereen met belangstelling voor zoogdieren dient hier mijns inziens kennis van te nemen.

Tot zover weer het verslag van mijn doornemen van de tijdschriften. Alle tijdschriften staan weer op de leesplank ter inzage van iedereen.

Het verhaal van de eerste Groen Big Day Culemborg

Hoosbuien, windkracht zeven en een fiets: de ingredienten voor een ongekennde uitputtingsslag! Ondanks deze barre omstandigheden meldden zich op zaterdag 2 juni tien vogelaars bij de Ketelvink voor de eerste Big Day van Culemborg. Het idee was simpelweg om zoveel mogelijk vogelsoorten te zien in het Culemborgse werkgebied. Ondergetekenden hadden maar een doel: de tegenstand wegvagen. Echter zoals altijd komt hoogmoed voor de val en in dit geval werd het een behoorlijke smak....

Het idee voor een vogelrace als deze speelde al een flinke tijd. Tijdens een recent bezoek aan Breskens waren vogelaars aldaar aan een vergelijkbare dag bezig. Deze impuls was voldoende voor ons om snel actie te ondernemen. Een mailtje aan alle leden van de vogelwerkgroep en tien vogelaars stonden te popelen om mee te doen.

De vijf teams van twee vogelaars kregen precies 24 uur om zoveel mogelijk soorten waar te nemen. Hoe deze tijd werd ingedeeld, werd geheel aan de teams overgelaten. Om de dag in goede banen te leiden waren er een aantal regels. Beide leden van ieder team moesten de soorten waarnemen binnen de grenzen van het werkgebied van de vogelwerkgroep. Een gebied van bijna 90 vierkante kilometer.

Bovendien was het enige toegestane vervoermiddel de fiets. Op een normale zomerse dag is dit al een flinke klus. Tijdens het 'Hel-weekend-2001' werd er nog wat meer gevraagd van de deelnemers..

Om een idee te geven van de ervaringen, de hoop, de angst, de ontberingen volgt nu het relaas van het team dat door ondergetekenden werd gevormd.

Zoals ieder team weet ligt de winst bij een Big Day in de voorbereiding. De eerste stap naar de overwinning is dan ook het afbellen van alle vogelvrienden in de agenda. Naast deze smeekbedes voor de gouden tip, gaat er natuurlijk niets boven het echte verkenningwerk in het veld. Wij hadden dan ook de gehele zaterdag voor de Big Day hiervoor ingeruimd. Dat het daarmee eigenlijk een 48-uurs race werd, maakte niet uit. Zolang er maar gewonnen werd. Met de vondst van een paar sappige soorten als Puperreiger en Havik op nest, kon de eindoverwinning ons niet meer ontgaan.

Vol goede moed begonnen we dan ook op zaterdag 2 juni om 20.30 uur aan onze zegetocht. In die laatste paar uurtjes van de dag verzamelden we al 55 soorten. Normaal gesproken is er bij een Big Day altijd de vraag 'wel of niet slapen?'. De rallen en uilen gaan tenslotte graag in de nachtelijke uurtjes door. Een stortbui waarbij de druppels aanvoelden als acupunctuur beantwoordde die vraag echter heel snel: slapen!

Na vier uur slaap stonden we om half vijf al weer in het veld om onze vroeg zingende zangvogels mee te pakken. Nadat we per ongeluk een broedgeval IJsvogel ontdekten en ook soorten als Roek en Gele Kwikstaart op hun plaats vielen, begon het toch al

aanwezige zelfvertrouwen lelijke proporties aan te nemen. Om acht uur 's ochtends werd de grens van 80 soorten gepasseerd. Om tien uur werd zelfs de 90 bereikt. Vooraf hadden we ingeschat dat dit het maximaal haalbare zou zijn. Met een gerust hart begonnen we dan ook aan een uitgebreide brunch. Tijdens die brunch gingen de geintjes als 'zullen we maar stoppen, we hebben toch al gewonnen' regelmatig over de tafel. Om de overwinning met een nog grotere marge in de wacht te slepen vertrokken we om elf uur weer. Om de laatste gaatjes in de lijst op te vullen. Met het passeren van de 95 leek verder gaan zinloos. Een laatste inspanning in de uiterwaard werd echter nog beloond. Al lopend door wat bosjes hadden ondergetekenden de volgende discussie: 'goh, leuk habitat voor een Ransuil. Kijk daar zit al een oud kraaiennest. Eh,... de uil zit erop!!'. Zeker van de eeuwige roem die ons nu zou toekomen vertrokken we naar huis voor een douche en droge kleren.

Om half negen verzamelden alle teams zich bij Paul van Veen en Ellen Geleedst thuis. Veranderd in zombies na 24 uur vogelen en gemiddeld 70 kilometer fietsen, werden de lijsten ingeleverd. Na telling door een onafhankelijke jury kwam een pijnlijke waarheid aan het licht: de ouwe hap (lees Paul van Veen en Louis van Oort) had deze snotneuzen een lesje geleerd. Met twee soorten meer hadden zij de dag beeindigd met het indrukwekkende totaal van 99 soorten! *%**£@** en gefeliciteerd! Tijdens deze afmattende 24 uur werden in totaal 109 soorten gezien. Twee teams behaalden de nog steeds nette score van 80. Het team op de derde plaats eindigde op 88. Voor volgend jaar staat de volgende race al op de planning. Dan doen we het een maand eerder, zodat we ook trekvogels mee pakken Wie weet doorbreken we dan de 140-soorten grens. En uiteraard gaan we dan de titelverdedigers van de troon stoten!

Stijn Brand
Arjan Brenkman

Checklist Big Day Culemborg 2-6-01	Stijn + Arjan	Paul + Louis	Bruce + Chris	Job + Daniel	Saskia + JanDirk
Fuut	X	X	X	X	X
Dodaars	X	X	X		
Aalscholver	X	X	X	X	X
Kleine Zilverreiger				X	
Purperreiger	X				
Blauwe Reiger	X	X	X	X	X
Lepelaar		X	X	X	
Ooievaar	X	X	X	X	X
Knobbelzwaan	X	X	X	X	X
Kolgans	X	X	X	X	X
Grauwe Gans	X	X	X	X	X
Canadese Gans	X	X	X		X
Brandgans	X	X	X		
Bergeend	X	X	X	X	X
Wilde Eend	X	X	X	X	X
Krakeend	X	X	X	X	X
Smient	X	X	X		X
Slobeend	X	X	X	X	X
Wintertaling		X			
Zomertaling	X	X	X	X	X
Tafeleend	X	X	X		X
Kuifeend	X	X	X	X	X
Bruine Kiekendief	X	X	X	X	X
Buizerd	X	X	X	X	X
Sperwer	X	X			X
Havik	X	X			
Torenvalk	X	X	X	X	X
Boomvalk	X	X	X	X	
Patrijs	X	X			
Waterral		X	X		
Waterhoen	X	X	X	X	X
Meerkoet	X	X	X	X	X
Scholekster	X	X	X	X	X
Kluut	X	X	X	X	
Bontbekplevier		X	X		
Kleine Plevier	X	X	X	X	X
Kievit	X	X	X	X	X
Tureluur	X	X	X	X	X
Groenpootruiter	X	X	X	X	
Witgat					X
Grutto	X	X	X	X	X
Wulp	X	X	X	X	
Watersnip		X			
Kokmeeuw	X	X	X	X	
Stormmeeuw		X	X		
Zilvermeeuw	X	X	X	X	X
Kleine Mantelmeeuw	X	X	X	X	X
Visdief	X	X	X	X	X
Holenduif	X	X	X	X	X
Houtduif	X	X	X	X	X
Turkse Tortel	X	X	X	X	X
Zomertortel	X				
Koekoek	X	X	X	X	X
Bosuil	X	X	X		
Ransuil	X				
Steenuil	X	X	X	X	X
Gierzwaluw	X	X	X	X	X
Ijsvogel	X			X	
Groene Specht	X	X	X	X	
Grote Bonte Specht	X	X	X	X	X
Veldleeuwerik	X	X	X	X	

Checklist Big Day Culemborg 2-6-01	Stijn + Arjan	Paul + Louis	Bruce + Chris	Job + Daniel	Saskia + JanDirk
Oeverzwaluw	X	X	X	X	X
Boerenzwaluw	X	X	X	X	X
Huiszwaluw	X	X	X	X	X
Graspieper	X	X	X	X	X
Witte Kwikstaart	X	X	X	X	X
Gele Kwikstaart	X	X			X
Winterkoning	X	X	X	X	X
Heggenmus	X	X	X	X	X
Roodborst	X	X	X	X	X
Nachtegaal	X				
Blauwborst		X			
Zwarte Roodstaart	X				
Tapuit		X	X		
Zanglijster	X	X	X	X	X
Grote Lijster	X	X		X	
Merel	X	X	X	X	X
Tuinfluit	X	X	X	X	X
Zwartkop	X	X	X	X	X
Braamsluiper		X			X
Grasmus	X	X	X	X	X
Rietzanger					X
Sprinkhaanzanger	X	X			X
Kleine Karekiet	X	X	X	X	X
Bosrietzanger	X	X	X	X	X
Spotvogel	X	X	X	X	X
Fitis	X	X	X	X	X
Tijftjaf	X	X	X	X	X
Grauwe Vliegenvanger	X	X	X	X	X
Koolmees	X	X	X	X	X
Pimpelmees	X	X	X	X	X
Matkop	X	X			X
Staartmees	X	X	X	X	X
Boomklever	X	X	X	X	X
Boomkruiper	X	X	X	X	X
Ekster	X	X	X	X	X
Vlaamse Gaai	X	X	X	X	X
Kauw	X	X	X	X	X
Roek	X				
Zwarte Kraai	X	X	X	X	X
Spreeuw	X	X	X	X	X
Wielewaal	X	X	X		X
Huisemus	X	X	X	X	X
Ringmus	X	X	X	X	X
Vink	X	X	X	X	X
Kneu	X	X	X	X	X
Putter	X	X	X	X	X
Groenling	X	X	X	X	X
Rietgors	X	X	X	X	X
109 soorten					
Totaal	97	99	88	80	80

Nawoord van de redactie: uit zeer betrouwbare bron hebben we vernomen, dat één van deze twee verliezers zich na al deze vermoeienissen in bed nog een keer omdraaide en mompelde: "Twee soorten!" om vervolgens voor lange tijd in een soort coma te vallen. Een soort "famous last words" van een van de twee personen die door twee soorten minder waar te nemen hun zelfvertrouwen flink onderuit geschoffeld zagen.

Wandelen tussen de rietzangers en kleine karekieten
verslag van de avondexcursie op 9 juni jl. naar het Zouwe-gebied.

Het is zaterdagavond even voor zeven. Bij de ketelvink verzamelt zich een aardig grote groep van zo'n twintig mensen. Daarbij ook een flink aantal nieuwe gezichten of voor mij in ieder geval minder bekende leden van de vereniging. Het is verheugend te merken dat de groep deelnemers aan excursies groter en groter wordt, want ook bij andere excursies hoorden we van "nieuwe" mensen.

De excursie startte zoals gezegd bij de ketelvink. We konden vertrekken na de plasronde (het Zouwegebied is zeker voor dames met hoge nood niet besloten genoeg) met vijf goed gevulde auto's. Bij het parkeerplaatsje aan het begin van het Zouwegebied gaf Paul van Veen, onze excursieleider, wat informatie over het ontstaan van het gebied. Het betreft een boezem: een grote watergang waar de polder op afwatert. Al honderden jaren is dit gebied beheerd als riet- en griendcultuur. De laatste tientallen jaren is het een natuurgebied en eigendom van de Stichting het Zuid-Hollands landschap.

Door het Zouwegebied loopt een kade, die we voor een groot stuk heen en weer gelopen hebben. Er zijn wel mogelijkheden voor een rondwandeling, maar dan moet er ook een behoorlijk stuk over de openbare weg gelopen worden. Dat is zeker met een groep mensen niet prettig.

Tijdens het wandelen op deze rustige, heldere zomeravond werd onze aandacht vooral gevestigd op de zingende vogels. De fitis was de eerste vogel die voor ons kwam zingen. Zijn melodietje zou je in woorden kunnen omschrijven als: "Het is mooi weer, maar het blijft niet zo" (enthousiast begin maar aflopend). Daarnaast was vooral de zang van de Rietzanger een telkens terugkerend geluid. Deze werd afgewisseld met Rietgors en Sprinkhaanzanger. Bij deze rietvogels hoort ook de Blauwborst; een spectaculaire vogel met zijn felblauwe borst. Daarvan broeden diverse paartjes in het gebied, maar blijkbaar waren deze al druk bezig met het verzorgen van hun jongen. Veel tijd hadden ze niet om voor ons zichtbaar te gaan zitten en hun liedje te laten horen. Slechts een exemplaar heeft zich laten zien en dan ook maar heel even. Voor de paar excursiegangers die hem mochten bewonderen in ieder geval een bijzonder leuke waarneming (ik voel nog steeds een flinke hoeveelheid jaloezie).

Aan de ene kant van de kade dus het nodige riet. Aan de andere kant weiland, waar ook het nodige te zien en te horen was. Op twee paaltjes naast elkaar gingen een Grutto en een Tureluur zitten. Nu hadden we ruim de tijd om deze vogels te bekijken en te vergelijken. Een beetje verwarrend was het wel toen ook nog een Visdiefje op het paaltje daar weer naast

ging zitten. "Hoe zo, lange snavel?" Maar ook deze stern werd goed bekeken.

Uiteraard hebben we ook die andere stern kunnen zien: de Zwarte stern broedt volop in het gebied. Er schijnt sprake te zijn van enkele tientallen paartjes. Voor deze dieren heeft het Zuid-Hollands landschap dan ook kunstmatig broedplaatsen gemaakt (vlotjes waarop nesten gebouwd worden).

Een andere bekende broedvogel in de Zouwe is de Purperreiger. Deze plaats is een van de belangrijkste kolonies van deze vogel in ons land. Helaas is het ook een was schuw dier, dat in de tijd van het verzorgen van de jongen niet zo frequent uit het riet te voorschijn komt. Uiteindelijk hebben we een enkel exemplaar gezien, van de 94 paar die er dit jaar broeden. De meeste overvliegende reigers bleken na vakkundige inspectie van zij die het weten kunnen toch gewoon Blauwe te zijn. Ook leuk.

Hoewel de aandacht vooral uitging naar vogels, werd er ook hier en daar naar planten gekeken. Veenpluis en Poelruit trokken de aandacht. Verder bleek een fraai geel bloeiende plant volgens onze flora stiekem toch een wederik: de moeraswederik.

Tegen de tijd dat de klok aangaf dat we om moesten keren richting de auto's, vlogen er drie koekoeken voorbij. Uiteraard een bekend geluid voor veel natuurliefhebbers, maar te zien krijg je ze toch beduidend minder vaak. Een leuke waarneming, dus. Dat geldt ook voor de Snor, die een aantal van de deelnemers nog te horen kregen. De triller die deze vogel maakt, heeft overeenkomsten met de triller van de veel meer voorkomende Sprinkhaanzanger. Alleen zijn zijn trillers korter en zachter. Ook is de klank iets anders. Het geluid van de Spinkhaanzanger is bijna niet te missen. De Snor kan ook bij zorgvuldig luisteren soms niet worden waargenomen.

Op de weg terug naar de auto werd behalve zorgvuldig naar de Snor ook naar de Grote karekiet gezocht. De kleine is een broedvogel in dit gebied en die hebben we dan ook veelvuldig gehoord. De grote echter is een zeldzaamheid, die in de dagen voorafgaand aan de excursie door ervaren vogelaars was waargenomen. Helaas heeft hij bij het passeren

van onze groep zorgvuldig zijn snavel dicht gehouden.

Maar ondanks het missen van de Grote Karekiet en de minder massaal aanwezige purperreigers en blauwborsten, hebben we een plezierige avond gehad. Misschien is een bezoek aan dit gebied enkele weken eerder in het seizoen nog een overweging voor het volgend jaar. Want het is een prachtig gebied om doorheen te lopen met een groep natuurliefhebbers. En het is beslist niet ver bij ons

vandaan. Voor herhaling vatbaar dus, deze excursie. Dat was volgens mij ook de conclusie van de andere deelnemers, toen we weer terug waren bij het parkeerplaatsje aan het begin van de kade. Nadat we zorgvuldig wat jonge poesjes onder de auto's vandaan hadden gehaald en weer opnieuw eronderuit hadden gehaald (schattige maar hardnekkige beestjes), reden we in de schemering terug naar Culemborg.

Ellen Geleedst

**de NVWC in vogelvlucht
mededelingen vanuit de vereniging****internetsite**

Zoals al eerder gemeld in deze rubriek heeft de NVWC ook een pagina op de Digitale stad die beslist de moeite van het bezoeken waard is. Jan-Dirk Buizer werkt deze pagina telkens bij met actuele gegevens. Bent u een keer een convo kwijt of wilt u juist weten hoe een excursie is verlopen, bezoekt u dan eens deze pagina. Ook staan er regelmatig actuele waarnemingen op. Wel is het dus van belang dat de leden van de vereniging Jan-Dirk helpen met het actueel houden van deze pagina. Dus: meldt bijzondere waarnemingen. En excursieleiders: mail even een kort verslagje naar Jan-Dirk of neem even contact met hem op.

Het internetadres van de NVWC luidt: www.dsc.nl/nvwc/

excursie korhoenders op de Holterberg

Helaas is deze excursie afgelast. In de periode dat de korhanen hun indrukwekkende baltsgedrag vertonen, zaten we in Nederland nog volop in de MKZ-crisis en was het gebied rond de Holterberg niet toegankelijk. Wie weet, krijgen we volgend jaar een nieuwe kans.

lezing april: de Visarend

Anders dan in het jaarprogramma vermeld stond, is de lezing in april gegeven door een deskundige op het gebied van visarenden. Ruud Kampf liet de aanwezigen veel dia's zien die hij gemaakt had in het voormalige Oost-Duitsland. Daar broeden visarenden regelmatig op hoogspanningsmasten. Ook waren er enkele dia's van grondnesten (die wel zo'n anderhalf a twee meter hoog zijn!).

Al met al een nogal specialistisch verhaal, maar het kon de aanwezigen toch wel boeien. De mening van Ruud Kampf dat de herintroductie van visarenden in Nederland serieus overwogen zou moeten worden, riep bij een aantal aanwezigen wat vraagtekens op. Er is niet veel bekend van broedgegevens van deze soort om over herintroductie te kunnen spreken.

libellencursus

Zoals u middels een convo heeft kunnen lezen, wordt op dit moment een cursus gegeven over libellen. Daarmee is een traditie van jaren her weer opgepakt. Een uitstekend initiatief van de insektenwerkgroep, om zo weer eens een andere vorm te geven aan het educatiedoel van onze vereniging. Dat deze vorm nog steeds aanspreekt, blijkt wel uit het grote aantal deelnemers. De cursusavonden en excursies worden bijgewoond door 19 deelnemers, die straks de nodige kennis hebben verzameld over deze diergroep. Zoals gezegd: een initiatief dat aanslaat!

de jeugdclub van de NVWC

Al heel veel jaren is Gerrie Monfils het vaste gezicht bij de jeugdavonden. Helaas is zij om gezondheidsredenen inmiddels geruime tijd uit de running. Gelukkig is er voor de vrijdag tot aan de zomervakantie voor elke vrijdag een oplossing. De meeste avonden worden nu verzorgd door Annette van Berkel. Fijn dat de jeugdclub op die manier doorgang kan vinden. We hopen uiteraard op een voorspoedig herstel voor Gerrie.

de mysterybird

Doordat Marjan, de tekenaar van onze mysterybird aan het verhuizen is, vind u deze keer in ons blad geen nieuw exemplaar. We hopen natuurlijk, dat zij de volgende keer weer voor een puzzel-plaatje kan zorgen. De vorige aflevering werd het Steppehoentje bedoeld. Geen gemakkelijke opgave, want van de twee inzendingen was er slechts een juist. Lottie Brosky had het goed geraden!

EXCURSIE- EN ACTIVITEITENPROGRAMMA

*** Tenzij anders vermeld, vinden de activiteiten plaats in het clubhuis "De Ketelvink", Middelcoopstraat 1A ***
 *** Wijzigingen voorbehouden ***

Datum	Tijd	Aard van de activiteit
maandag 2 juli 2001	19.00-22.00 uur	Inventarisatie Industrierrein, planten o.l.v. Leo van der Kooij
zaterdag 7 juli 2001	10.00-13.00 uur	Excursie insecten in de nieuwe natuur, Baarsemwaard o.l.v. Annette van Berkel (zie convo)
maandag 9 juli 2001	20.00 uur	Algemene maandelijkse vergadering
zondag 2 september 2001	dagexcursie	Vlinder- en libellenexcursie Plateaux o.l.v. Annette van Berkel (zie convo)
vrijdag 7 september 2001	20.00 uur	Dia-avond "Leden voor leden"
zaterdag 8 september 2001	ochtend	Libellencursus, insectenwerkgroep o.l.v. Annette van Berkel (zie convo)
maandag 10 september 2001	20.00 uur	Algemene maandelijkse vergadering
woensdag 12 september 2001		UITERSTE INLEVERDATUM KOPY HAK-AL OKTOBER 2001
vrijdag 14 september 2001	19.30 uur	Vleermuizenexcursie o.l.v. Jandirk Buizer
maandag 17 september 2001	19.00-21.00 uur	Planteninventarisatie Baarsemwaard o.l.v. Leo van der Kooij
vrijdag 21 september 2001	19.30-20.30 uur	Jeugdavond
zaterdag 22 september 2001	ochtend	Vogelfietsexcursie uiterwaarden o.l.v. Jouke Altenburg
vrijdag 28 september 2001	20.00 uur	Lezing (zie convo)
maandag 1 oktober 2001	20.00 uur	Werkgroep natuurfotografie Jaaroverzicht 2002; rondsturen formulieren coördinatoren door Gerrie Monfils
vrijdag 5 oktober 2001	19.30-20.30 uur	Jeugdavond
zaterdag 6 oktober 2001	ochtend	Paddestoelenexcursie Plantage Culemborg o.l.v. Leo van der Kooij
maandag 8 oktober 2001	20.00 uur	Algemene maandelijkse vergadering
vrijdag 12 oktober 2001	19.30-20.30 uur	Jeugdavond
donderdag 18 oktober 2001		Terugzenden ingevulde formulieren van coördinatoren naar Gerrie Monfils
zaterdag 20 oktober 2001	ochtend	Paddestoelenexcursie Zoelense Bos o.l.v. Leo van der Kooij
vrijdag 26 oktober 2001	20.00 uur	Lezing "Vogels van de Pantanal" (Brazilië) door prof. Hans Geuze uit Kockengen (zoe convo)
donderdag 1 november 2001		Jaaroverzicht: laatste correcties; coördinatoren/Gerrie Monfils

H135